

Føroya Symfoniorkestur við stórari Mozart-konsert

Sunnudagin verður stór konsert í Norðurlandahúsinum. Tað er Føroya Symfoniorkestur, sum skal hava konsert. Solistur verður tann 23 ára gamli Øssur Bek. Konsertleiðari er Martin Mourtsen.

FSO er farið undir venjingarnar til seytjandu konsertina, sum verður í Norðurlandahúsinum sunnudagin 16. november klokkan 16.00. Á skránni eru trý verk:

Johannes Brahms: Tragische Ouvertüre
W.A. Mozart: Violinkonsert nr. 5 í A-dur, solistur Øssur Bek

Antonin Dvorák: Symfoni nr. 5, »Úr nýggja heiminum«

Um verkin:

Brahms skrivaði tvær »ouverturur«, sum báðar eru rættiliga ymiskar. Fyrra er tann vælkenda »Akademische Ouvertüre«, seinna »Tragische Ouvertüre«. Tað verður hesa seinnu, sum FSO fer at framføra; hon er ikki so ofta at hoyra, men er eitt stórtingið verk við fullsettari blásaramanning, og tí við nógvum og máttmiklum ljómum. Hon byrjar við tveimum sterkum lögum, einum varligum paukumeldri, og so kemur inn høvuðslagið. Hetta lagið er rættiliga sermerkt, eins og ein millumgongd millum dur og mull; tað tykist, sum veit tað ikki, hvønn veg tað skal halda. Men bráðliga vindur tað seg upp til

Øssur Bek er solistur til konsertina hjá FSO í Norðurlandahúsinum

kvikliga ósing og sveimar so aftur og fram. Eitt loyndarfult lag í basúnunum leiðir hugin at teirri altíð gátuføru lagnuni. Brahms varð sagdur at vera ógvuliga svartskygður av lyndi. Hesa ouverturuna gjørdi hann sum inngang til eina framfærslu av sjónleikinum »Faust« eftir Goethe. Leikurinn er um mannin, sum vildi selja sína sál til hin ónda, um hesin vildi veita honum allan verðsins kunnleika. Eins og tað í sálarlivi Fausts brýst millum gott og ónt, so

brýstist í hesum verkinum av Brahms millum myrkur og ljósar ljómar, millum sinnlig og fjálturskotin lög. Verkið endar við at høvuðslagið við miklum mátti steðgar fjálturinum. Undan lagnuni sleppur eingin.

Annað verkið á skránni er violinkonsert í A-dur av W. A. Mozart. Solistur verður Øssur Bek.

Um solistin:

Øssur Bek er 23 ára gamal. Hann er føddur í Keyptmannahavn. Bæði foreldrin eru føroysk. Øssur fór sum heilt ungur at spæla violin hjá Tove Detrekøy eftir tí kendu Suzuki-metoduni. Sum smádrongur hevur hann luttikið í »talent-kappingum« hjá Berlingsk Tidende. Fór síðani á tónlistaskúlan í Odense, har hann hevði Bela Detrekøy sum lærara. Seinasta árið hevur hann verið á tónlistaskúlanum í Utrecht í Hálandi og hevur har havt sum lærara kenda russiska violinistin Lieberman. Frá nevnda skúla tók Øssur í summari diplomeksamen. Í lätuni heldur hann fram at studera í Utrecht hjá Hirschhorn.

Í 1775, 19 ára gamal, skrivaði Mozart, sum tá

var konsertmeistari í Salzburg, fimm violinkonsertir, hvor aftan á aðra. Av teimum fimm eru tær triggjar seinastu, tann í G-dur, í D-dur og í A-dur enn í dag tær mest virdu og oftast spældu. Krúnuna millum konsertirnar eigur helst A-dur, Köchel 219. Tað verður hesa, Øssur Bek fer at framføra við FSO. Konsertin byrjar við einum seinforum, vøkrum adagio; men stökkur so í eina festliga og ovurkátu allegro. Miðsatsurin er ein yndislig, sorgblíð og kensluborin adagio. Seinasti satsurin er ein bergtakandi rondo í 3-býttum stevi; serliga verður tú hugfangaður av tí spælmannskendu »allegro alla turca«, úr Turkalandi íblástur tónleikur. Konsertin er full av snidlinga-pettum fyri solistin; men hjá Mozart er einki gykl. hann nýtir altíð hógv í tónleiki sínum.

Aftan á steðgin verður framförd symfoni nr. 5, »Úr nýggja heiminum« eftir Dvorák.

Dvorák kom til USA í 1892 at vera stjóri og lærari í tónaseting við tónlistaskúlan í New York. Her fékk hann skjótt áhuga fyri nekara- og indiana-tónleikinum, og skriv-

ar hann um tann stóra og endurnýggjandi týðningin, hesin kann koma at fáa fyri tónlistina. Tað er lutvist av hesum áhuga Dvoráks, at menn roknaðu við, at hann hevur nýtt nekaratónleik sum tematiskt tilfar í hesi symfoni. Men henda hugsan verður vítt aftur av Dvorák sjálvum í einum brævi, hann skrivir til næmingin Oskar Nedbal, sum í 1900 stjórnaði fyrstu framfærsluni av hesum verki í Berlin.

Dvorák skrivir: Eg sendi tygum ta sundurgreining av verkinum, sum Kretschmar hevur gjørt; men hygg ikki at hasum tvætlinum um »amerikumannar« og »indánaløg«; hatta er púra burturvið og ber ósannindi. Eg havi bert roynt at givið lögnum eitt sníð úr hasum heiminum.

Symfoniin er í 4 satsum. Longu í fyrsta satsi nýtir Dvorák tær eyðkendu amerikonsku synkopurnar. Annars byrjar satsurin við einum seigligum inngangi, har tvey mótstriðandi lög verða sett upp hvørt móti øðrum; annað heldur sorgblýtt, hitt fjálturkent.

Tað kenda lagið í 2. satsi — tað er kanska hetta, sum eina mest hevur gjørt hesa symfoni so umhildna — spælt á enskt horn, hevur íblástur úr yrkingini hjá Longfellow um Hiawatha. Yrkingin er um stóra fossin Minnehaba við Minneapolis. Indíánahøvdingin Hiawatha mátti á hverjum ári ofra unga moyggj til andarnar, sum búðu í fossinum. Fyri at fáa mannin at halda uppat við hesum, tveitti kona hansara Minnehaba seg í fossin og sorlaðist móti klettunum. Síðani hevur fossurin borið hennara navn. So tætt skal Dvorák hava roynt at bundið tónleikin at hesum sagni, at hann skuldi siga við ein av næmingunum, at miðsatsurin, »unpoco piu mosso«, myndar ta grátandi indíánamoyinna, tá hon sigur Hiawatha færvæl.

Tann kviki og skemtiligi triði satsurin hevur eisini samband við Hiawatha, tí høvuðslagið varð hugsað sum indíánadansur í sangleikinum um Hiawatha.

Í fjórða satsinum nýtir Dvorák eisini lagabrot úr fyrsta satsinum. Høvuðslagið ber brá av amerikonskum tónleiki, men verður sett upp móti einum tjekkiskum sanglagi. Verkið endar sum ein fagnaður til nýggja heimins, men er samstundis ein langtan eftir Böhmerlandi, har Dvorák varð borin í heim 1841. Hann dvaldi heldur ikki leingi í nýggja heiminum; bert trý ár, so vendi hann aftur til sitt kæra heimland.

Hetta eru trý ymisk, men hvørt á sín hátt áhugaverd verk, sum Føroya Symfoniorkestur hevur at bjóða áhoyrarunum á hesi konsertini.

Sum vant, so verður tað fasti dirigenturin, Martin Mourtsen, sum stjórna FSO.

Alex Sólstein

Mozart sáli

